

Yrkande

Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet

2024-03-15

Ärende 26

Yrkande angående – Motion av Kristina Bergman Alme (L) om stöd till brottsoffer och anhöriga vid dödliga eller allvarliga våldsbrott

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag att se över stödet till brottsoffer och anhöriga vid dödliga eller allvarliga våldsbrott, när beslut gällande samordnat stöd till brottsoffer har fattats på nationell nivå.
2. Motionen anses besvarad.

Yrkandet

I Göteborg finns i dagsläget goda möjligheter till stöd från socialtjänsten vid brottsutsatthet, främst psykosocialt stöd, krisstöd och rådgivning. Det finns även möjlighet att få stöd från ideella organisationer som vänder sig till brottsoffer, från kommunala bostadsbolag, samt genom hemförsäkringen. Vi instämmer i socialnämnden Centrums bedömning att det skulle vara positivt med en översyn för att tydliggöra de juridiska förutsättningarna, samt klargöra ansvarsfördelning och handlingsutrymme för kommunens verksamheter. I ett sådant uppdrag är det av vikt att den operativa erfarenheten från befintliga verksamheter, både kommunala och idéburna, omhändertas.

Brottsoffermyndigheten har fått i uppdrag att överväga och föreslå en samordnade aktör för stöd till brottsoffer. Uppdraget är planlagt att redovisas i juni 2024. Vi anser att en översyn i Göteborgs stad ska göras först när eventuella förändringar på nationell nivå gällande samordningen av stödet till brottsoffer har beslutats om, för att inte riskera att översynen blir irrelevant utifrån eventuella förändrade förutsättningar.

Yrkande

M, D, L, KD

2024-03-01

Ärende 11

Yrkande angående – Motion av Kristina Bergman Alme (L) om stöd till brottsoffer och anhöriga vid dödliga eller allvarliga våldsbrott

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Motionen bifalls.

Yrkandet

Remissvaren delar motionärens syn på vikten av att stötta brottsoffer och anhöriga vid dödliga eller allvarliga våldsbrott. Vidare framhåller Socialnämnden Centrum i sitt svar att kommunallagen och socialtjänstlagen sätter gränser för vilket stöd som kan ges till enskilda. Begränsningar pekas ut inom exempelvis ekonomisk ersättning och bostadsanskaffning. Gällande stödperson i praktiska frågor nämns Brottsofferjourens volontärverksamhet som bedriver ett sådant arbete ideellt. En eventuell utredning på området skulle kunna granska befintliga riktlinjer och rutiner för att tydliggöra ett förväntat hänsynstagande för den särskilda brottsutsatthet som är utgångspunkt för motionen.

Mot bakgrund av detta delar vi motionärens ingång att en utredning bör göras av hur stödet till brottsoffer och deras anhöriga är vid dödligt eller allvarliga våldsbrott, samt hur det kan utvecklas.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-01-25

Ärendenummer SLK-2023-00884

Handläggare

Jeanette Stål

Telefon: 031-368 03 13

E-post: jeanette.stal@stadshuset.goteborg.se

Motion av Kristina Bergman Alme (L) om stöd till brottsoffer och anhöriga vid dödliga eller allvarliga våldsbrott

Motionen

Kristina Bergman Alme (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar att kommunstyrelsen får i uppdrag att utreda hur stödet till brottsoffer och deras anhöriga är vid dödliga eller allvarliga våldsbrott samt hur det kan utvecklas.

Motionären anför att Göteborgs Stad har ett ansvar för brottsoffer genom socialtjänstlagen men även som hyresvärd. Enligt motionären behöver Göteborgs Stad lyfta frågan om stödet för brottsoffer på ett bredare sätt och se vad staden kan göra praktiskt utöver att erbjuda psykosocialt stöd.

Remissinstanser

Motionen har remitterats för yttrande till socialnämnden Centrum och Förvaltnings AB Framtiden (Framtiden). Remissinstansernas svar är sammanställda i nedanstående tabell.

Remissinstans	Beslut	Kommentar
Förvaltnings AB Framtiden	Anses besvarad i enlighet med bedömningen i bolagets yttrande.	Bolaget delar motionärens syn på vikten av att stötta brottsoffer och anhöriga vid dödliga eller allvarliga våldsbrott. Koncernens bostadsförvaltande bolag kan komma i kontakt med hyresgäster i vars bostäder dödsfall inträffat till följd av grovt våld eller våld. Bolagen kan behöva genomföra reparationer eller andra åtgärder i lägenheterna. I undantagsfall ordnar bolagen även med sanering av lägenheten. När det gäller personer som har utsatts för våld i nära relation har Framtiden en upparbetad process för att bistå med en bostad.

Socialnämnden Centrum	Tillstyrker och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande.	Förvaltningen beskriver att kommunallagen och socialtjänstlagen sätter gränser för vilket stöd som kan ges till enskilda. Begränsningar pekas ut inom exempelvis ekonomisk ersättning och bostadsanskaffning. Gällande stödperson i praktiska frågor nämns Brottsofferjourens volontärverksamhet som bedriver ett sådant arbete ideellt. En eventuell utredning på området skulle kunna granska befintliga riktlinjer och rutiner för att tydliggöra ett förväntat hänsynstagande för den särskilda brottsutsatthet som är utgångspunkt för motionen.
--------------------------	---	--

Bedömning ur ekonomisk dimension

Nya utredningsuppdrag som ska utföras samt förslag på ökad ambitionsnivå när det gäller insatser innebär någon form av ekonomisk påverkan. Antingen genom behov av utökade resurser eller att resurser behöver minskas i andra befintliga uppdrag. På lång sikt är det oftast, på samma sätt som med andra tidiga insatser till utsatta grupper, mer lönsamt med insatser till brottsutsatta i ett tidigt skede än då problematiken kan ha förvärrats. När det gäller de målgrupper som har behov av utökat stöd är det i första hand inte ekonomiska förutsättningar utan juridiska frågor gällande insatser till enskilda individer samt hinder utifrån rättsprocessen som begränsar stödet. Vill man öka tillgången till ett generellt och mer omfattande praktiskt och ekonomiskt stöd till *alla* anhöriga som upplever traumatiska dödsfall kommer det troligen innebära en betydande kostnadsökning för Göteborgs Stad.

Bedömning ur ekologisk dimension

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Traumatiska dödsfall till följd av grovt våld och våld, så som de beskrivs i motionen, är alltid en kränkning av de efterlevandes mänskliga rättigheter. Det finns både våldsutsatta och våldsutövare i alla grupper av befolkningen.

Hur man påverkas av denna typ av trauma och vilket behov man har av samhällets stöd är knutet till händelsens allvar. Det är också i hög grad avhängigt den enskildes personliga förhållanden och förutsättningar, såsom exempelvis socialt nätverk, tidigare upplevelser i

livet, ekonomiska förutsättningar och boendesituation. Det stöd som förväntas och efterfrågas av den enskilde, kan därför variera stort från person till person. Samma typ och omfattning av stöd kan upplevas tillräckligt för någon, men otillräcklig av någon annan.

Ur ett barnperspektiv är bostaden en möjlighet till goda uppväxtvillkor och en bra start i livet. En trygg och stabil bostadssituation är en förutsättning för en rad faktorer som tillsammans påverkar den enskilde och familjers livssituation och hälsa men som också bidrar till ett socialt hållbart samhälle. Bostaden utgör grunden för många av de insatser som behövs för att skapa goda levnadsförhållanden för den enskilde.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Bilagor

1. Motion av Kristina Bergman Alme (L) om stöd till brottsoffer och anhöriga vid dödliga eller allvarliga våldsbrott, H 2023 nr 192
2. Förvaltnings AB Framtidens handlingar 2023-11-23 § 9
3. Socialnämnden Centrums handlingar 2024-01-23 § 25

Handling 2023 nr 192

Motion av Kristina Bergman Alme (L) om stöd till brottsoffer och anhöriga vid dödliga eller allvarliga våldsbrott

Varje år dödas cirka 20 personer efter våld i nära relation och över 100 personer utsätts för dödligt våld. Alla dödsfall är tragiska och hemska för nära och kära men i fallet med traumatiska dödsfall, blir det en mängd praktiska saker att hantera i krisen. I de fall där en anhörig gått bort under våldsamma former är det upp till dödsboet att hantera alla praktiska frågor. Det handlar om sanering av boende, försäkringsfrågor, polisförhör och juridisk process. Brottsofferjouren har påtalat att det är mängden frågor och oklarheten i vissa situationer som blir till nästan oöverstigliga problem för de närstående.

Sverige har ett allt för stort fokus på gärningsmannen och brottsoffer och anhöriga blir lätt bortglömda. Göteborg behöver utveckla stödet till brottsoffer och deras närstående. Det psykosociala stödet behöver kompletteras med praktisk hjälp eller checklistor över kontakter för att avlasta så mycket som möjligt.

När det kommer till dödligt våld i hemmet behövs ofta boendet saneras efter det att polisens brottsplatsundersökning är gjord. Detta ska ingå i hyresvärdens och bostadsrättsföreningens försäkring. men det är inte alla som är medvetna om det. Bor man i eget boende krävs det att den enskilde har ett utvidgat försäkringsskydd för lösöre.

Göteborg har ett ansvar för brottsoffer genom socialtjänstlagen men även som hyresvärd. Göteborg behöver lyfta frågan om stödet för brottsoffer på ett bredare sätt och se vad staden kan göra utöver psykosocialt stöd från socialnämnderna. Även praktiskt stöd och avlastning i form av sanering av boende, checklistor, kontakter med myndigheter och försäkringsbolag.

Att stötta och hjälpa brottsoffer och anhöriga är inte bara en fråga för staden utan även för civilsamhället därför behövs det en utredning för hur Göteborg tillsammans med civilsamhället kan stötta brottsoffer och deras anhöriga i Göteborg vid traumatiska dödsfall.

Förslag till beslut i kommunfullmäktige:

Kommunstyrelsen får i uppdrag att utreda hur stödet till brottsoffer och deras anhöriga är vid dödligt eller allvarliga våldsbrott, samt hur det kan utvecklas.

Kristina Bergman Alme (L)

Utdrag ur protokoll fört vid styrelsesammanträde
Förvaltnings AB Framtiden 2023-11-23

Vid protokollet:

Mohamed Hama Aldrin

Justeras:

Hannah Klang

Bengt-Åke Harrysson

§ 9

Remisser och motioner

- a. **Motion av Kristina Bergman Alme (L) om stöd till brottsoffer och anhöriga vid dödliga eller allvarliga våldsbrott**

Anna Staxäng redogör för bolagets yttrande i enlighet med utsänd handling.

Beslut

Styrelsen beslutar att motionen av Kristina Bergman Alme (L) om stöd till brottsoffer och anhöriga vid dödlig eller allvarliga våldsbrott, anses besvarar i enlighet med bedömningen i bolagets yttrande.

Styrelsehandling nr 9a
Utfärdat 2023-11-23

Handläggare
Helene Blomberg
Telefon: 031-389 75 43
E-post: helene.blomberg@framtiden.se

Yttrande över motion av Kristina Bergman Alme (L) om stöd till brottsoffer och anhöriga vid dödliga eller allvarliga våldsbrott

Förslag till beslut

Styrelsen för Förvaltnings AB Framtiden:

Motionen av Kristina Bergman Alme (L) om stöd till brottsoffer och anhöriga vid dödliga eller allvarliga våldsbrott anses besvarad med den bedömning som framgår i yttrandet.

Sammanfattning

Förvaltnings AB Framtiden har blivit ombudda att lämna ett yttrande över en motion av Kristina Bergman Alme (L) om stöd till brottsoffer och anhöriga vid dödliga eller allvarliga våldsbrott.

Bolaget delar motionärens syn på vikten av att stötta brottsoffer och anhöriga vid dödliga eller allvarliga våldsbrott. Det är framför allt koncernens bostadsförvaltande bolag som ibland kommer i kontakt med efterlevande hyresgäster i vars bostäder det kan ha hänt traumatiska dödsfall till följd av grovt våld eller våld. Vanligtvis sker detta genom att bolagen efter polisens brottsplatsundersökning kan behöva genomföra vissa reparationer eller åtgärder i lägenheterna. I sällsynta fall ordnar även bolagen med sanering av lägenheter. När det gäller personer som har blivit utsatta för våld i nära relation har Framtiden en utarbetad process för att ge stöd och stärka våldsutsatta familjers rätt till ett tryggt boende. Processen och samarbetet med andra berörda aktörer i staden bedöms fungera väl.

Motionen ska besvaras senast 2024-01-31.

Bedömning ur ekonomisk och ekologisk dimension

Bolaget inte har funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån dessa dimensioner.

Bedömning ur social dimension

Traumatiska dödsfall till följd av grovt våld och våld, så som de beskrivs i motionen, är alltid en kränkning av de efterlevandes mänskliga rättigheter och det finns både våldsutsatta och våldsutövare i alla grupper av befolkningen.

Ur ett barnperspektiv är bostaden en möjlighet till goda uppväxtvillkor och en bra start i livet. En trygg och stabil bostadssituation är också en förutsättning för en rad faktorer som tillsammans påverkar den enskilde och familjers livssituation och hälsa men som också bidrar till ett socialt hållbart samhälle. Bostaden utgör grunden för många av de insatser som behövs för att skapa goda levnadsförhållanden för den enskilde.

Ärendet

Förvaltnings AB Framtiden har blivit ombedda att lämna ett yttrande över en motion av Kristina Bergman Alme (L) om att kommunstyrelsen får i uppdrag att utreda hur stödet till brottsoffer och deras anhöriga är vid dödligt eller allvarligt våldsbrott, samt hur det kan utvecklas.

Motionen ska besvaras senast 2024-01-31.

Beskrivning av ärendet

I motionen från Kristina Bergman Alme (L) föreslås att kommunfullmäktige beslutar att:

- Kommunstyrelsen får i uppdrag att utreda hur stödet till brottsoffer och deras anhöriga är vid dödligt eller allvarligt våldsbrott, samt hur det kan utvecklas.

Koncernens bostadsförvaltande bolag kan i den dagliga förvaltningen komma i kontakt med efterlevande hyresgäster i vars bostäder det kan ha hänt traumatiska dödsfall till följd av grovt våld eller våld.

Vanligtvis sker detta genom att bolagen efter polisens brottsplatsundersökning kan behöva genomföra vissa reparationer eller åtgärder i lägenheterna. I undantagsfall ordnar även bolagen med sanering av lägenheten.

Så här arbetar vi förebyggande idag

När det gäller personer som har utsatts för våld i nära relation har Framtiden en upparbetad process för att bistå med en bostad. De bostadsförvaltande bolagen i Framtidenkoncernen samarbetar med socialtjänsten och exploateringsförvaltningen för att kunna erbjuda personer som utsätts för våld i nära relation en ny bostad. Detta sker inom ramen för det gemensamma avtalet ”Avsiktsförklaring för anskaffning av bostäder i Göteborg”. Förmedling av bostäder sker via det gemensamma systemet Bomedla.

Processen ser i dagsläget ut enligt nedan:

- Socialtjänsten har det övergripande ansvaret för att personer som utsätts för våld i nära relation får den hjälp, stöd och de insatser de behöver.
- Exploateringsförvaltningen har det övergripande ansvaret för samordningen av kommunens boendesociala frågor och för samordningen av förtur via bostadssociala kontrakt.
- Socialtjänsten remitterar ärenden till exploateringsförvaltningen som fattar beslut om eventuell förtur.

Koncernens bostadsförvaltande bolag har också möjlighet att göra avsteg från gällande policy och regler för uthyrning av bostäder genom att låta en våldsutsatt hyresgäst byta sin bostad inom koncernens bestånd till en motsvarande annan bostad.

Bolagets bedömning

Bolaget delar motionärens syn på vikten av att stötta brottsoffer och anhöriga vid dödliga eller allvarliga våldsbrott. Bolaget ser positivt på att fortsätta arbetet med att stödja och

stärka våldsutsatta familjers rätt till ett tryggt boende, i huvudsak på det sätt som beskrivs ovan.

Datum

Underskrift

.....

.....

Namnförtydligande

Terje Johansson

VD och koncernchef

Anna Staxäng

Kvalitetschef

§ 25 Svar på remiss - Motion av Kristina Bergman Alme (L) om stöd till brottsoffer och anhöriga vid dödliga eller allvarliga våldsbrott

N164-1437/23

Socialförvaltningen Centrum har 2023-12-28 upprättat ett tjänsteutlåtande i rubricerat ärende.

Yrkanden

Kristina Bergman Alme (L) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Jenny Broman (V) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Beslut

Socialnämnden Centrum tillstyrker motionen av Kristina Bergman Alme (L) om stöd till brottsoffer och anhöriga vid dödliga eller allvarliga våldsbrott och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.

Socialnämnden Centrum förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Dag för justering

2024-01-23

Vid protokollet

Sekreterare

Jeanette Nilsson

Ordförande

Jenny Broman (V)

Justerande

Nina Miskovsky (M)

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-12-28

Diarienummer N164-1437/23

Handläggare

Nils Jobring, Marie Larsson

Telefon:

E-post: nils.jobring@socialcentrum.goteborg.semarie.larsson@socialcentrum.goteborg.se

Svar på remiss - Motion av Kristina Bergman Alme (L) om stöd till brottsoffer och anhöriga vid dödliga eller allvarliga våldsbrott

Förslag till beslut

Socialnämnden Centrum tillstyrker motionen av Kristina Bergman Alme (L) om stöd till brottsoffer och anhöriga vid dödliga eller allvarliga våldsbrott och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.

Socialnämnden Centrum förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning

Socialnämnden Centrum har att ta ställning till motion från Kristina Bergman Alme (L) om stöd till brottsoffer och anhöriga vid dödliga eller allvarliga våldsbrott. Förslaget från motionen är att kommunstyrelsen skall få i uppdrag att utreda hur stödet för målgruppen ser ut idag, samt hur det skulle kunna utvecklas. Remissen är skickad till socialnämnden Centrum och Förvaltnings AB Framtiden för yttrande.

Enligt Socialtjänstlagen (2001:453) 5 kap. 11 § ska socialnämnden verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp. Det ska också särskilt beaktas att kvinnor som varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående får stöd, och för barn särskilt beaktas att de ges stöd om de bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående. Förutom socialtjänst i varje stadsområde, som har att utreda, bedöma och besluta om brottsutsatta söker bistånd utifrån sin situation, så finns ett antal riktade stödfunktioner inom socialförvaltningen Centrum, som har särskilda uppdrag att ge stöd till brottsoffer och anhöriga till brottsoffer oavsett var i staden man bor. Tjänsteutlåtandet beskriver kort på vilket sätt de möter målgruppen idag. Förvaltningen fördelar också föreningsbidrag till Brottsofferjouren Storgöteborg (BOJ) och har bett dem inkomma med synpunkter på behoven hos den målgrupp som lyfts i motionen.

Förvaltningens bedömning är att det redan i dagsläget finns goda möjligheter till stöd från socialtjänsten vid brottsutsatthet, främst psykosocialt stöd, krisstöd och rådgivning. Utöver stadens egen verksamhet ges även kommunalt bidrag till Brottsofferjouren som utifrån sitt uppdrag och sin volontärverksamhet kan komplettera stödet till brottsutsatta. Det finns en utmaning när det gäller att nå ut med information om verksamheterna till brottsoffer och anhöriga till brottsoffer i rätt skede. Vi behöver kontinuerligt synliggöra verksamheterna för allmänheten, men framför allt behöver vi arbeta med ökad kunskap

och tydliggörande rutiner, både inom Göteborgs Stads verksamheter och i samarbete med Polismyndigheten och sjukvården, som är de som först möter målgruppen.

Det finns delar i det stödbehov, som nämns i motionen, där förvaltningen bedömer att det snarare är juridiska och rättstekniska hinder än brist på resurser, som gör att individer inte kan få de stöd de skulle önska. Kommunallagen och socialtjänstlagen sätter gränser för vad och hur man får erbjuda stöd riktat till enskilda individer, exempelvis ekonomisk ersättning och bostadsanskaffning. Vad avser möjlighet till stödperson i de många praktiska frågor som kan uppstå i de situationer som beskrivs, så är det en del av Brottsofferjourens volontärverksamhet redan idag. Det arbete volontärerna utför är inte att betrakta som socialtjänstinsatser och lämpar sig därför väl för uppgiften.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Nya utredningsuppdrag som skall utföras, samt förslag på ökad ambitionsnivå när det gäller insatser innebär nästan alltid någon form av ekonomisk påverkan. Antingen genom behov av utökade resurser eller att resurser behöver minskas i andra befintliga uppdrag. På lång sikt i stort är det dock oftast, på samma sätt som med andra tidiga insatser till utsatta grupper, mer lönsamt med insatser till brottsutsatta i ett tidigt skede än då problematiken kan ha förvärrats. När det gäller de målgrupper som motionen anser har behov av utökat stöd, bedömer dock förvaltningen att det i första hand inte är ekonomiska förutsättningar som begränsar stödet, utan juridiska frågor gällande insatser till enskilda individer, samt hinder utifrån rättsprocessen.

I det fall man vill öka tillgången till ett generellt och mer omfattande praktiskt och ekonomiskt stöd till *alla* anhöriga som upplever traumatiska dödsfall, så kommer det troligen innebära en betydande kostnadsökning

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Att vara utsatt för brott eller vara anhörig till personer utsatta för grov brottslighet, i vissa fall till och med dödligt våld, är en traumatisk upplevelse som kan leda till bestående men för den enskilde. Hur man påverkas och vilket behov man har av samhällets stöd är knuten till händelsens allvar, men också i hög grad avhängigt den enskildes personliga förhållanden och förutsättningar, såsom exempelvis socialt nätverk, tidigare upplevelser i livet, ekonomiska förutsättningar och boendesituation. Det stöd som förväntas och efterfrågas av den enskilde, kan därför variera stort från person till person. socialförvaltningen Centrum har en rad olika verksamheter med riktat stöd till brottsutsatta. Dessa bygger dock på att insatserna är av generell karaktär och tillgängliga för alla inom en bred målgrupp brottsutsatta. Samma typ och omfattning av stöd kan upplevas tillräckligt för någon, men otillräckligt av någon annan.

För mer omfattande individanpassade insatser, exempelvis för beslut om praktisk hjälp i hemmet, förtur till lägenhet och försörjningsstöd krävs biståndsbeslut. Ansökan, utredning och beslut om bistånd hanteras av den regionala socialförvaltning där personen är bosatt. Socialtjänstlagen är utformad så man först väger in den enskildes egna förutsättningar att lösa sin situation, samt även andra huvudmäns ansvar. Utifrån detta bedömer man sedan behov av socialtjänstens insatser. Det kan ibland göra att biståndsansökan avslås även om behoven är stora och angelägna, om behoven bedöms kunna tillgodoses av den enskilde själv eller är någon annans huvudmans ansvar att ta hand om. I vissa fall finns det i stadens befintliga riktlinjer för biståndsbedömning, särskilt angett att brottsutsatthet är en situation som kan innebära att den enskildes förmåga att själv lösa sin situation är tillfälligt nedsatt på grund av krissituation och upplevt trauma. En eventuell utredning på området skulle kunna granska befintliga riktlinjer och rutiner, för att tydliggöra ett förväntat hänsynstagande, för den särskilda brottsutsatthet som är utgångspunkt för motionen.

Förutom socialtjänstens ansvar att erbjuda stöd i svåra situationer, finns också ett förebyggande perspektiv i att erbjuda brottsutsatta stöd. Detta då den psykiska påfrestningen kan orsaka problem för individen i den dagliga livsföringen, arbete, ekonomi, föräldraskap med mera. Om situationen blir långvarig kan det leda till annan problematik och större hjälpbehov.

Samverkan

Samverkan har skett i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) 2024-01-16.

Bilagor

1. Motion av Kristina Bergman Alme (L) om stöd till brottsoffer och anhöriga vid dödliga eller allvarliga våldsbrott

Ärendet

Nämnden har att yttra sig över en motion av Kristina Bergman Alme (L) om stöd till brottsoffer och anhöriga vid dödliga eller allvarliga våldsbrott. Förslag till beslut i motionen är att kommunstyrelsen får i uppdrag att utreda hur stödet till brottsoffer och deras anhöriga är vid dödligt eller allvarliga våldsbrott, samt hur det kan utvecklas. Nämnden skall ta ställning till att översända detta tjänstelåtande som sitt yttrande och underlag till uppdragets utformning.

Beskrivning av ärendet

Motionens innehåll

Kristina Bergman Alme (L) framför i motionen att det finns en rad praktiska svårigheter för närstående att hantera då anhörig utsatts för dödligt våld genom traumatiska dödsfall. Fokus blir till för stor del riktade mot gärningsmannen. Motionären vill se stödet till brottsoffer och deras närstående utvecklas. Det kan handla om praktiskt stöd rörande till exempel sanering av boende, kontakt med försäkringsbolag och checklistor. Ingången är att se hur stödet kan ges brett och vad staden kan göra utöver att socialnämnderna ger psykosocialt stöd och vilket stöd som kan ges då Göteborgs Stad är hyresvärd. I motionen framförs också att stöd inte enbart är en fråga för Göteborgs Stad utan för civilsamhället och att en utredning behövs för hur Göteborgs Stad och civilsamhället kan ge stöd till anhöriga. I motionen nämns att Brottsofferjouren tagit upp att frågorna och att det finns en rad frågor för närstående efter fall av dödligt våld gentemot anhörig. Beslutsförslag är att kommunstyrelsen får i uppdrag att utreda hur stödet till brottsoffer och deras anhöriga är vid dödligt eller allvarliga våldsbrott, samt hur det kan utvecklas.

Befintligt stöd till brottsutsatta i Göteborgs Stad

Socialtjänstens ansvar för brottsutsatta

Enligt Socialtjänstlagen (2001:453) 5 kap. 11 § ska socialnämnden verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp. Det ska också särskilt beaktas att kvinnor som varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående får stöd, och för barn särskilt beaktas att de ges stöd om de bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående. Det är socialtjänsten i varje stadsområde som har att utreda, bedöma och besluta om brottsutsatta söker bistånd utifrån sin situation. Det finns dock ett antal riktade stödfunktioner inom Socialförvaltning Centrum, för att ge stöd till olika målgrupper som på olika sätt blivit brottsutsatta, eller är anhöriga till brottsoffer eller de som begått brott.

Motionen handlar om stöd till anhöriga till personer som utsatts för dödligt eller mycket grovt våldsbrott. Befintliga stödverksamheter möter redan idag denna målgrupp i olika omfattning. Nulägesbilden nedan kan ses som en del av underlaget för beslut om att utreda förutsättningarna för ytterligare stöd.

Förvaltningens riktade insatser

Kriscentrum för kvinnor (KCK), samtalsmottagning

Samtalsmottagningen ger stöd till den som identifierar sig som kvinna och som har blivit/eller är utsatt för våld i en nära relation, kvinnor som utövar våld i en nära relation och anhöriga till dessa målgrupper. Man erbjuder stödjande samtal, krisstöd, rådgivning och information med anledning av våldet, såsom exempelvis information om rättsprocesser vårdnad, boende och umgänge. Samtalsmottagningen hjälper till med att kontakta andra instanser då behov finns.

Medarbetarna kan också ge konsultation till andra personer som möter målgruppen i andra förvaltningar och myndigheter. Personer som söker stöd för att de varit utsatta eller utsatt andra har ofta varit med om svåra trauman och samtalsstödet utförs av personer med utbildning och erfarenhet av att arbeta med målgruppen.

Kriscentrum skyddat boende

Våldsutsatta i behov av skydd kan också, efter utredning och beslut från myndighetsutövande socialtjänst, få bistånd i form av plats på det skyddade boendet tillsammans med eventuella medföljande barn. Sedan 1 juni 2023 har boendet utökats med fyra lägenheter, vilka är tillgängliga även för våldsutsatta män, våldsutsatta med många barn, äldre med behov av hemtjänst, personer med funktionsnedsättning i behov av personlig assistans och HBTQI-personer. Man erbjuder stödjande samtal, krisstöd, rådgivning och information med anledning av våldet, såsom exempelvis information om rättsprocesser vårdnad, boende och umgänge.

Boendet arbetar på uppdrag av placerande socialtjänst och hjälper till med att kontakta andra instanser då behov finns. Medarbetarna kan också ge konsultation till andra personer som möter målgruppen i andra förvaltningar och myndigheter. I boendet erbjuds stödjande och bearbetande samtal till medföljande barn. Medarbetare i boendet har erfarenhet och utbildning att möta behoven hos både vuxna och barn som ofta varit med om svåra trauman.

Kriscentrum för män (KCM)

KCM ger stöd till den som identifierar sig som man och som har problem i nära relationer. Man erbjuder stödjande samtal, krisstöd, rådgivning och information med anledning av våldet, såsom exempelvis information om rättsprocesser vårdnad, boende och umgänge.

Samtalsmottagningen hjälper till med att kontakta andra instanser då behov finns. Medarbetarna kan också ge konsultation till andra personer som möter målgruppen i andra och myndigheter förvaltningar. Verksamheten har stor betydelse för att uppmärksamma och förhoppningsvis förebygga allvarliga våldsbrott, men möter dock relativt få personer i den målgrupp som nämns i motionen.

KAST (Köpare av sexuella tjänster)

Till KAST kan de som har köpt sex eller har ett missbruksbeteende gällande sex vända sig för samtalsstöd. Även anhöriga kan kontakta mottagningen. Målgruppen kan också vara våldsutsatt eller anhöriga till våldsutsatta, men mottagningen möter oftast inte personer eller anhöriga som erfarit grova våldsbrott. Vid behov hjälper man till med att

kontakta andra instanser och kan också ge konsultation till andra personer som möter målgruppen i andra förvaltningar och myndigheter.

Mikamottagningen

Mikamottagningen är en samtalsmottagning som ger stöd till de som varit utsatta för sexuell exploatering. Det kan handla om sex mot ersättning, självskadebeteende genom sex eller utsatthet genom människohandel för sexuella ändamål. Även anhöriga kan kontakta mottagningen. Personer som kontaktar mottagningen har ofta varit utsatta för grovt sexualiserat våld, men det är inte så ofta det får de konsekvenser som beskrivs i motionen. En utmaning är dock att målgruppen inte alltid ses som brottsutsatt av socialtjänsten om man söker bistånd.

Barnahus Göteborg

Barnahus Göteborg drivs genom avtal mellan Göteborg Stad, Västra Götalandsregionen, Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten och nio kranskommuner. Målgruppen är barn som är mellan 0 - 18 år och deras anhöriga, där man misstänker att barnet har utsatts för misshandel, könsstypning eller har upplevt våld i nära relation. Vid Barnahus arbetar socialsekreterare, polis, åklagare, barnläkare och psykologer för att ge stöd vid polisutredning, barnförhör och ge krisstöd. I uppdraget ingår att vara stöd till stadsområdets socialtjänst i ärende som rör målgruppen.

Stöd kan även ges till barn som förlorat sina föräldrar på grund av brott. Barnahus Göteborg kan också remittera vidare till den specialiserade barn- och ungdomspsykiatrin, BUP, om det finns behov av mer långvarigt och omfattande stöd till barn och deras familjer. Stöd kan även ges för anhöriga när det gäller brott begångna i tillbaka i tiden, då sker insatsen med stöd av biståndsbeslut.

Regionalt Stödcentrum Heder (RSH)

RSH ger stöd till den som har utsatts för hedersrelaterat våld och förtryck. Även anhöriga till de brottsutsatta kan få stöd. RSH är ett samarbete mellan elva kommuner inom Göteborgsregionen, Polismyndigheten och Västra Götalandsregionen. På RSH mottagning arbetar kuratorer från socialförvaltningen, en barnmorska, en polisanställd. Man erbjuder rådgivning, information och vägledning till både professionella och brukare, samt erbjuder stödsamtal till utsatta och anhöriga.

Stödcentrum för brottsutsatta

Stödcentrum ger stöd till den som blivit utsatt för brott, till vittnen, samt till närstående till brottsutsatta och gärningspersoner. Man erbjuder stödjande samtal, krisstöd, rådgivning och information med anledning av brottsutsattheten, såsom exempelvis information om rättsprocess och försäkringsfrågor. Stödet ges vid alla typer av brott, men behovet av stöd är generellt större ju allvarigare brottet är, såsom grovre våldsbrott, sexualbrott och dödligt våld gentemot anhöriga. Stödcentrum får återkommande hänvisningar från polisen vid allvarliga våldsbrott, men ser gärna att ännu fler av de som utsatts för grov brottslighet kommer till mottagningens kännedom för att kunna erbjudas stöd.

Stödcentrum hjälper till med att kontakta andra instanser då behov finns. Medarbetarna kan också ge konsultation till andra personer som möter målgruppen i andra förvaltningar

och myndigheter. Personer som söker stöd för sin brottsutsatthet har ofta varit med om svåra trauman och medarbetarna som ger samtalsstöd har utbildning och erfarenhet för att kunna ge målgruppen rätt stöd.

Annat stöd till målgruppen

Vid grova brott i involveras oftast någon av förvaltningens olika riktade verksamheter genom Polismyndigheten. Det ingår i polisens underlag för anmälan om brott, att också informera den brottsutsatta om rätten till brottsofferstöd. För brottsutsatta personer bosatta i Göteborg, skickar polisen en lista med de personer som sagt sig vilja ha stöd. Listan går till den enhet som är aktuell beroende på brott, KCK, KCM eller i det flesta fall Stödcentrum för brottsutsatta. Personerna kontaktas av mottagande enhet, samtliga enheter inom avdelningen slussar i sin tur vidare till andra myndigheter eller organisationer om det är mer adekvat.

När det gäller traumabehandling och behov av långsiktig samtalsterapi är det hälso- och sjukvårdens ansvarsområde. Tillgången till den typen av stöd och insatser inom sjukvården upplevs, av socialtjänsten, som mycket begränsad och gör det i vissa fall svårt för brottsutsatta att bearbeta sin trauman på ett sätt så att de återfår en fungerande livssituation.

Det är angeläget att information om socialtjänstens verksamheter finns hos polisen och sjukvården, som ofta är de som först möter den brottsutsatta eller anhöriga till offer för grova brott. Även andra förvaltningar, bolag och myndigheter behöver dock uppmärksamma och slussa vidare vid behov. Det finns i dagsläget inga specifika checklistor för hur man i förvaltningar och bolag skall agera i mötet med personer som upplevt grova våldsbrott eller traumatiska dödsfall.

Family Liaison Officer (FLO)

Från och med i år har polisen utökat sitt riktade stöd till anhöriga vid grova brott. Man har sedan tidigare en enhet som jobbar med brottsofferstöd, vilken benämns enheten för Brottsoffer och personskydd (BOPS). Nyligen har man också beslutat sig för att börja arbeta med funktionen FLO (Family Liaison Officer). Detta är en roll inom polisens utredningsgrupper, som har ett särskilt uppdrag att hålla kontakt mellan närstående och de som utreder ett fall. Denna funktion bör kunna ha en central roll i att hänvisa anhöriga vidare till rätt stöd och insatser inom socialtjänst, sjukvård och ideella organisationer. Det är också en viktig funktion för socialtjänsten att samverka med när det gäller att utveckla stödet till brottsutsatta och deras anhöriga.

Förutom socialtjänstens och polisens stöd till brottsutsatta, finns det flera ideella verksamheter i staden som erbjuder stöd till brottsutsatta och anhöriga, exempelvis Brottsofferjouren, flera kvinnojourer och Rädda Barnen.

Brottsofferjouren (BOJ)

Brottsofferjouren är den organisation som har den bredaste målgruppen och man har också specialuppdrag med medel från brottsoffermyndigheten att fungera som vittnesstödare.

Brottsofferjouren Storgöteborg ger emotionellt och medmänskligt samtalsstöd, information om brottmålsprocessen, praktiska råd, förmedlar kontakter till andra, samt

ger stöd inför, under och efter rättegången. Stödet ges till brottsutsatta, vittnen och anhöriga. Stödet ges till viss del av anställda medarbetare, men det bygger framför allt på volontärinsatser. Föreningens roll är då att utbilda och stödja volontärerna i deras kontakter med brottsutsatta.

För vissa kommuner i Göteborgsregionen är BOJ den enda brottsofferjour polisen hänvisar till, i Göteborg är man ett komplement till stadens egna verksamheter för brottsutsatta. Alla brottsutsatta, även personer boende i Göteborg, får information om BOJ i samband med att polisen skriftligen kommunicerar den med målsäganden vid anmälan om brott.

För de som BOJ träffar kan det vara i början av en rättsprocess som inkluderar stöd i många myndighetskontakter. Det kan också vara aktuellt med skyddsåtgärder, i dessa fall tar man kontakt med socialtjänsten i respektive kommun. Stödet anpassas till sökande, där anhöriga till våldsdödade ses som särskilt utsatta. Brottsofferjouren ger även stöd till personer som är anhöriga till gärningspersoner. De som kommer till BOJ och är hänvisade av polismyndigheten kontaktas inom 48 timmar. Brottsofferjouren hänvisar vidare till annan verksamhet om det finns behov av annan kompetens. Arbete pågår med att ta fram ett stödmaterial till anhöriga, som ska innehålla en checklista.

Inför remissvaret har förvaltningen frågat BOJ specifikt kring de situationer som motionen berör. Man lyfter då att det som man framför allt upplever saknas, är en samordning i kontakter vid grövre brott. Målgruppen får oftast inte information om praktiska frågor kring brottsutredningen, samtidigt som hemmet kan vara en brottsplats som de inte har tillgång till. Anhöriga får ofta inledningsvis bekosta och själva ordna med städning i hemmet. Det kan också ta tid att få svar på om den anhöriga har blivit mördad eller om dödsfallet beror på andra orsaker. Brottsofferjouren framför också att det kan bli påfrestande för berörda att de efter initiala kontakter från brottsutredare, inte får löpande besked om vad som händer i ärendet.

Riksorganisationen för anhöriga till våldsdödade (RAV)

RAV är en organisation som ger medmänskligt stöd till anhöriga och närstående till våldsdödade, samt opinionsbildar och svarar på remisser avseende frågor om våldsdödade och deras anhöriga. Man arrangerar också anhörigträffar, bland annat i Göteborg. Göteborgs Stad har för närvarande ingen specifik samverkan eller finansiering riktad till RAV, men väljer att lyfta föreningens verksamhet i detta underlag, då de har verksamhet särskilt riktad just till den aktuella målgruppen.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningens delar uppfattningen i motionen, att det är mycket viktigt att anhöriga ges möjlighet till stöd när närstående utsatts för grova våldsbrott och vid traumatiska dödsfall. Göteborgs Stad erbjuder redan idag ett brett psykosocialt stöd till anhöriga som utsatts för grovt våld. Hur man påverkas och vilket behov av samhällets stöd man har, är knuten till händelsens allvar, men också i hög grad avhängigt den enskildes personliga förhållanden och förutsättningar, såsom exempelvis socialt nätverk, tidigare upplevelser, ekonomiska förutsättningar och boendesituation. Det stöd som förväntas, efterfrågas och behövs kan därför variera betydligt från person till person.

Socialförvaltningen Centrum har en rad olika verksamheter med särskilt uppdrag och särskild kompetens kring brottsutsatthet. Uppdragen bygger på att insatserna är av generell karaktär och tillgängliga för alla inom en bred målgrupp brottsutsatta. Det är dock en utmaning att säkra upp, att anhöriga, samt andra förvaltningar och myndigheter känner till att verksamheterna finns och kan slussa vidare. Framför allt gäller det alla personer som kan vara de som finns med i akuta skeenden, efter att en anhörig utsatts för brott. Det finns skäl att tro att en del frustration kring uteblivet stöd handlar om att man på grund av bristande information aldrig kommit i kontakt med någon brottsofferstödande verksamhet. Vi behöver kontinuerligt synliggöra verksamheterna för allmänheten, men framför allt behöver vi arbeta med ökad kunskap och rutiner, både inom Göteborgs Stads verksamheter och i samarbete med Polismyndigheten, som är de som först möter de brottsutsatta.

För en del anhöriga handlar det dock om att det stöd man kunnat få inte varit utformat på det sätt man önskat. Samma typ av stöd som upplevs tillräckligt för någon, kan upplevas högst otillräcklig av någon annan. Det finns delar i det stöd som nämns i motionen, där förvaltningen bedömer att det snarare är juridiska och rättstekniska hinder än brist på resurser, som gör att individer inte kan få de stöd de skulle önska. Kommunallagen och socialtjänstlagen sätter gränser för vad och hur man får erbjuda stöd riktat till enskilda individer. Detta gäller exempelvis ekonomisk ersättning och bostadsanskaffning. Vad avser stödperson i de många praktiska frågor som kan uppstå i de situationer som avses, så är det en del av Brottsofferjourens volontärverksamhet redan idag. Det arbete volontärerna utför är inte att betrakta som socialtjänstinsatser, idéburna organisationer lämpar sig därför väl mycket väl för uppgifter som handlar om mellanmänskligt stöd och mer omfattande praktiskt stöd under en rättsprocess.

Förvaltningen bedömer att ett uppdrag till kommunstyrelsen om vidare utredning av på området skulle kunna tydliggöra de juridiska förutsättningarna, samt klargöra ansvarsfördelning och handlingsutrymme för kommunens verksamheter. Det är dock av vikt att den operativa erfarenheten från befintliga verksamheter, både kommunala och idéburna, omhändertas i utredningsarbetet.

Socialförvaltningen Centrum

Michael Ivarson
Förvaltningsdirektör